

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Кафедра міжнародного та європейського права

Міжнародне сімейне та спадкове право

Методичний посібник

Одеса

2023

УДК 341:347.6

**Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 4 від 25 червня 2023 р.)**

Автори:

Цибульська О.Ю. - к.ю.н., доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права, Національного університету «Одеська юридична академія»

За редакцією Бехруза Х.Н. - д.ю.н., професора, завідувача кафедри міжнародного та європейського права, Національного університету «Одеська юридична академія»

Рецензенти:

Громовенко К.В. - д.ю.н., професор, ректор Міжнародного гуманітарного університету.

Панова Л.В. - к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного права Інституту права Національного університету імені Тараса Шевченка.

Міжнародне сімейне та спадкове право: методичний посібник для магістрів спеціальності 293 «Міжнародне право» / авт.: О.Ю. Цибульська, за ред. Х.Н. Бехруза; Нац. Ун-т «Одеська юридична академія». Львів: Видавець Кошовий Б.-П.О., 2023. 30 с. <https://www.pbpk.com.ua/published/>
ISBN 978-617-8341-08-4

УДК 341:347.6

© Кол. авторів, 2023

© Нац. ун-т «Одеська юридична академія», 2023

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	5
ТЕМА 1. Загальні положення про шлюб з іноземним елементом: порядок укладення та припинення.....	7
ТЕМА 2. Правовідносини подружжя, ускладнені іноземним елементом.....	9
ТЕМА 3. Правовідносини батьків та дітей, ускладнені іноземним елементом.....	12
ТЕМА 4. Усиновлення з іноземним елементом.....	14
ТЕМА 5. Загальні положення про спадкування, ускладнене іноземним елементом.....	17
ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ.....	21
ДОДАТОК.....	24

ПЕРЕДМОВА

Сімейне та спадкове право є одним із найдавніших інститутів приватного права, який був і залишається актуальним з позиції його дослідження, розвитку та вдосконалення, оскільки спрямоване на правове регулювання відносин, що супроводжують будь-яку людину протягом всього її життя.

Значне збільшення приватних правовідносин з іноземним елементом та їх якісні зміни закономірно призвели до зміни в оцінках міжнародного сімейного та спадкового права з боку національного законодавства, судової практики та доктрини. Значення міжнародного сімейного та спадкового права зростає в усьому світі у зв'язку з процесами інтеграції і глобалізації. Цим обумовлюється прискорений розвиток та вдосконалення міжнародного сімейного та спадкового права, яке направлено на вирішення все більш важливих задач.

Міжнародне сімейного та спадкове право — комплексна, полісистемна дисципліна, для успішного володіння якої необхідно фундаментальні знання загальної теорії права, національного цивільного, сімейного та цивільно-процесуального права. Програма курсу «Правозахисна діяльність в міжнародному приватному праві» підготовлена з врахуванням положень Закону України «Про міжнародне приватне право» від 23 червня 2005 р. і призначено для підготовки фахівців за спеціальністю 293 «Міжнародне право».

Навчальний курс «Міжнародне сімейного та спадкове право» включає наступні теми:

1. Загальні положення про шлюб з іноземним елементом: порядок укладення та припинення.
2. Правовідносини подружжя, ускладнені іноземним елементом.
3. Правовідносини батьків та дітей, ускладнені іноземним елементом.
4. Усиновлення з іноземним елементом.
5. Загальні положення про спадкування, ускладнене іноземним елементом.

В процесі викладання зазначеної дисципліни та самостійного опанування студентами її окремих питань вирішуються наступні задачі:

-дослідження проблем теорії міжнародного сімейного та спадкового права та специфіки норм законодавства в цій сфері;

-відпрацювання навичок застосування в практичній діяльності отриманих знань та норм міжнародного сімейного та спадкового права, а також рішення конкретних задач в сфері міжнародних сімейних та спадкових правовідносин.

Після вивчення дисципліни студент повинен знати джерела міжнародного та національного права України, що спрямовані на регулювання сімейних та спадкових правовідносин, ускладнених іноземним елементом; проблемні питання сімейних та спадкових правовідносин, ускладнених іноземним елементом.

Після вивчення дисципліни студент повинен вміти аналізувати проблеми чинного правового регулювання окремих інститутів міжнародного сімейного та спадкового права; характеризувати складові елементи окремих інститутів міжнародного сімейного та спадкового права; застосовувати чинні норми міжнародного сімейного та спадкового права в процесі роботи за юридичною спеціальністю тощо.

Вивчення курсу «Міжнародне сімейне та спадкове право» здійснюється на основі навчальної робочої програми та силабусу. Відтак вивчення міжнародного сімейного та спадкового права як навчальної дисципліни є необхідною умовою формування сучасного кваліфікованого юриста

Підсумковою формою контролю є іспит.

ТЕМА1. Загальні положення про шлюб з іноземним елементом: порядок укладення та припинення

Лекційний курс

Колізійні питання права на шлюб в міжнародному приватному праві. Форма і порядок укладення шлюбу, ускладненого іноземним елементом, в Україні. Укладення шлюбу в консульській установі або дипломатичному представництві. Дійсність шлюбу, укладеного за межами України. Колізійні питання припинення шлюбу в міжнародному приватному праві. Колізійні питання щодо визнання шлюбу недійсним.

Вступ до теми

План лекційного заняття до теми «Загальні положення про шлюб з іноземним елементом: порядок укладення та припинення» розроблені з урахуванням елементів професійної спрямованості навчання здобувачів вищої юридичної освіти, що сприяє їх орієнтації як на практичну, так і на теоретичну діяльність після завершення отримання освіти.

Після завершення вивчення теми «Загальні положення про шлюб з іноземним елементом: порядок укладення та припинення» здобувач вищої юридичної освіти зобов'язаний:

Розуміти колізійні питання права на шлюб в міжнародному приватному праві.
Знати форму і порядок укладення шлюбу, ускладненого іноземним елементом, в Україні.

Знати основи укладення шлюбу в консульській установі або дипломатичному представництві.

Набути знань щодо умов дійсності шлюбу, укладеного за межами України.

Вміти визначати колізійні питання припинення шлюбу в міжнародному приватному праві.

Набути знань щодо колізійних питань щодо визнання шлюбу недійсним.

Питання до практичного заняття

Колізійні питання права на шлюб в міжнародному приватному праві.

Форма і порядок укладення шлюбу, ускладненого іноземним елементом, в Україні.

Укладення шлюбу в консульській установі або дипломатичному представництві.

Дійсність шлюбу, укладеного за межами України.

Колізійні питання припинення шлюбу в міжнародному приватному праві.

Колізійні питання щодо визнання шлюбу недійсним.

Завдання для самостійної роботи

Дослідити судову практику щодо визнання шлюбу, ускладненого іноземним елементом, недійсним в Україні.

Підготувати фабулу справи щодо визнання шлюбу, ускладненого іноземним елементом, недійсним в Україні.

Теми рефератів

Особливості укладення шлюбу громадянами України за її межами та проблеми реалізації в окремих державах.

Література:

Міжнародне право та євроінтеграційні перспективи України: сучасні виклики : колективна монографія / Х.Н. Бехруз, М.Р. Аракелян, С.С. Андрейченко та ін. Одеса: Фенікс, 2023. 436 с.

Чернега В. М. Сімейне (національне, міжнародне, порівняльне) право: підручник. Київ : Ліра-К, 2023. 370 с.

Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Міжнародне приватне право : підручник. Вид. 8-ме, переобл. і допов. Київ: Алерта, 2021. 524 с.

Міжнародне приватне право : підручник / Є. М. Білоусов, І. М. Жуков, В. В. Комаров, І. В. Яковюк та ін.; за заг. ред. Є. М. Білоусова, І. В. Яковюка. Харків : Право, 2021. 408 с.

Визнання та виконання рішень іноземних судів та міжнародних комерційних арбітражів: підручник / за заг. ред. проф. В. В. Комарова. Харків: Право, 2020. 668 с.

Діковська І.А. Міжнародне спадкування у ЄС та Україні: напрями адаптації права України до права ЄС : монографія. Київ: Алерта, 2020. 304 с.

Кухарєв О. Є. Спадкове право України : підручник. Київ : Алерта, 2020. 362 с.

Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Практикум з міжнародного приватного права та міжнародного цивільного процесу. Київ: Алерта, 2020. 226 с.

Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Довідник з міжнародного приватного права та міжнародного цивільного процесу. К.: Алерта, 2019. 234 с.

Цибульська О.Ю. МПрП в контексті рекодифікації цивільного законодавства України: загальний огляд. *Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру (з нагоди 30-ти річчя проголошення незалежності України та 25-ти річчя прийняття Конституції України)* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 21 трав. 2021 р. / Одеса, 2021. С. 333-335.

Цибульська О.Ю. Окремі питання колізійних норм щодо правових наслідків шлюбу в умовах воєнного положення в Україні. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття*» Зб. матеріалів міжнародної науково-практичної конференції, м. Одеса, 19 травня 2023 р. / Одеса, 2023. С. 68-70.

ТЕМА 2. Правовідносини подружжя, ускладнені іноземним елементом

Лекційний курс

Колізійні питання правових наслідків шлюбу. Форма вибору права для правових наслідків шлюбу. Майнові відносини подружжя, ускладнені іноземним елементом. Колізійні питання шлюбного договору. Загальні положення про право, що застосовується до зобов'язань щодо утримання. Колізійні питання зобов'язання щодо утримання, які виникають у зв'язку з укладенням шлюбу, розірванням шлюбу, недійсністю шлюбу, проживанням однією сім'єю жінки та чоловіка без реєстрації шлюбу. Вибір права за згодою сторін зобов'язання щодо утримання.

Вступ до теми

План лекційного заняття до теми «Правовідносини подружжя, ускладнені іноземним елементом» розроблені з урахуванням елементів професійної

спрямованості навчання здобувачів вищої юридичної освіти, що сприяє їх орієнтації як на практичну, так і на теоретичну діяльність після завершення отримання освіти.

Після завершення вивчення теми «Правовідносини подружжя, ускладнені іноземним елементом» здобувач вищої юридичної освіти зобов'язаний:

Вміти визначати напрями колізійних питань правових наслідків шлюбу.

Знати особливості формул вибору права для правових наслідків шлюбу.

Знати правила майнових відносин подружжя, ускладнених іноземним елементом.

Знати особливості колізійні питання шлюбного договору.

Вміти застосовувати загальні положення про право, що застосовується до зобов'язань щодо утримання.

Розуміти колізійні питання зобов'язання щодо утримання, які виникають у зв'язку з укладенням шлюбу, розірванням шлюбу, недійсністю шлюбу, проживанням однією сім'єю жінки та чоловіка без реєстрації шлюбу.

Вміти застосовувати вибір права за згодою сторін зобов'язання щодо утримання.

Питання до практичного заняття

Колізійні питання правових наслідків шлюбу.

Форма вибору права для правових наслідків шлюбу.

Майнові відносини подружжя, ускладнені іноземним елементом.

Колізійні питання шлюбного договору.

Загальні положення про право, що застосовується до зобов'язань щодо утримання.

Колізійні питання зобов'язання щодо утримання, які виникають у зв'язку з укладенням шлюбу, розірванням шлюбу, недійсністю шлюбу, проживанням однією сім'єю жінки та чоловіка без реєстрації шлюбу.

Вибір права за згодою сторін зобов'язання щодо утримання.

Завдання для самостійної роботи

Дослідити судову практику щодо поділу майна подружжя, ускладненого іноземним елементом, в Україні.

Підготувати фабулу справи щодо зобов'язання по утриманню, яке виникло у зв'язку з розірванням шлюбу, ускладненого іноземним елементом, в Україні.

Теми рефератів

Договірні відносини України щодо колізійних питань в сфері шлюбного договору.

Література:

Міжнародне право та євроінтеграційні перспективи України: сучасні виклики : колективна монографія / Х.Н. Бехруз, М.Р. Аракелян, С.С. Андрейченко та ін. Одеса: Фенікс, 2023. 436 с.

Чернега В. М. Сімейне (національне, міжнародне, порівняльне) право: підручник. Київ : Ліра-К, 2023. 370 с.

Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Міжнародне приватне право : підручник. Вид. 8-ме, переобл. і допов. Київ: Алерта, 2021. 524 с.

Міжнародне приватне право : підручник / Є. М. Білоусов, І. М. Жуков, В. В. Комаров, І. В. Яковюк та ін.; за заг. ред. Є. М. Білоусова, І. В. Яковюка. Харків : Право, 2021. 408 с.

Визнання та виконання рішень іноземних судів та міжнародних комерційних арбітражів: підручник / за заг. ред. проф. В. В. Комарова. Харків: Право, 2020. 668 с.

Діковська І.А. Міжнародне спадкування у ЄС та Україні: напрями адаптації права України до права ЄС : монографія. Київ: Алерта, 2020. 304 с.

Кухарєв О. Є. Спадкове право України : підручник. Київ : Алерта, 2020. 362 с.

Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Практикум з міжнародного приватного права та міжнародного цивільного процесу. Київ: Алерта, 2020. 226 с.

Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Довідник з міжнародного приватного права та міжнародного цивільного процесу. К.: Алерта, 2019. 234 с.

ТЕМА 3. Правовідносини батьків та дітей, ускладнені іноземним елементом

Лекційний курс

Колізійні питання встановлення та оскарження батьківства. Права та обов'язки батьків і дітей, ускладнені іноземним елементом. Загальні положення про право, що застосовується до зобов'язань щодо утримання батьків та дітей, ускладнених іноземним елементом. Колізійні питання зобов'язань щодо утримання між батьками і дітьми. Колізійні питання зобов'язань щодо утримання дітей іншими особами. Вибір права за згодою сторін зобов'язання щодо утримання.

Вступ до теми

При вивченні теми «Правовідносини батьків та дітей, ускладнені іноземним елементом» основною метою є засвоєння колізійних норм чинного законодавства України та міжнародних нормативно-правових актів щодо основних інститутів в сфері правовідносин батьків та дітей, ускладнених іноземним елементом.

Після завершення вивчення розділу «Правовідносини батьків та дітей, ускладнені іноземним елементом» студент зобов'язаний:

Володіти знаннями щодо колізійних питань встановлення та оскарження батьківства.

Знати особливості прав та обов'язків батьків і дітей, ускладнених іноземним елементом.

Вміти аналізувати загальні положення про право, що застосовується до зобов'язань щодо утримання батьків та дітей, ускладнених іноземним елементом.

Розрізняти колізійні питання зобов'язань щодо утримання між батьками і дітьми та колізійні питання зобов'язань щодо утримання дітей іншими особами.

Володіти знаннями відносно вибору права за згодою сторін зобов'язання щодо утримання.

Питання до практичного заняття

Колізійні питання встановлення та оскарження батьківства.

Права та обов'язки батьків і дітей, ускладнені іноземним елементом.

Загальні положення про право, що застосовується до зобов'язань щодо утримання батьків та дітей, ускладнених іноземним елементом.

Колізійні питання зобов'язань щодо утримання між батьками і дітьми.

Колізійні питання зобов'язань щодо утримання дітей іншими особами.

Вибір права за згодою сторін зобов'язання щодо утримання.

Завдання для самостійної роботи

Дослідити судову практику щодо стягнення заборгованості по сплаті аліментів на дитину з одного з батьків, що є іноземцем.

Підготувати фабулу справи щодо стягнення заборгованості по сплаті аліментів на дитину з одного з батьків, що є іноземцем.

Теми рефератів

Стандарти міжнародно-правової охорони прав дитини на утримання в Україні.

Література:

Міжнародне право та євроінтеграційні перспективи України: сучасні виклики : колективна монографія / Х.Н. Бехруз, М.Р. Аракелян, С.С. Андрейченко та ін. Одеса: Фенікс, 2023. 436 с.

Чернега В. М. Сімейне (національне, міжнародне, порівняльне) право: підручник. Київ : Ліра-К, 2023. 370 с.

Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Міжнародне приватне право : підручник. Вид. 8-ме, переобл. і допов. Київ: Алерта, 2021. 524 с.

Міжнародне приватне право : підручник / Є. М. Білоусов, І. М. Жуков, В. В. Комаров, І. В. Яковюк та ін.; за заг. ред. Є. М. Білоусова, І. В. Яковюка. Харків : Право, 2021. 408 с.

Визнання та виконання рішень іноземних судів та міжнародних комерційних арбітражів: підручник / за заг. ред. проф. В. В. Комарова. Харків: Право, 2020. 668 с.

Діковська І.А. Міжнародне спадкування у ЄС та Україні: напрями адаптації права України до права ЄС : монографія. Київ: Алерта, 2020. 304 с.

Кухарєв О. Є. Спадкове право України : підручник. Київ : Алерта, 2020. 362 с.

Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Практикум з міжнародного приватного права та міжнародного цивільного процесу. Київ: Алерта, 2020. 226 с.

Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Довідник з міжнародного приватного права та міжнародного цивільного процесу. К.: Алерта, 2019. 234 с.

Ківалова Т.С., Бехруз Х.Н., Цибульська О.Ю. Щодо питання про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадання дітей в Україні. *Правова позиція.* № 2(35). 2022. С. 137 - 140. URL: <https://legalposition.umsf.in.ua/archive/2022/2/28.pdf>. (дата звернення: 05.06.2023).

ТЕМА 4. Усиновлення з іноземним елементом

Лекційний курс

Загальні положення колізійного регулювання усиновлення, ускладненого іноземним елементом. Особи, що мають право на усиновлення, ускладненого іноземним елементом. Колізійні питання щодо права особи бути усиновленою. Колізійні питання щодо правових наслідків усиновлення або його припинення.

Вступ до теми

При вивченні теми «Усиновлення з іноземним елементом» основною метою є визначення специфіки цих прав як виду міжнародних приватних правовідносин, ускладнених іноземним елементом. А також - дослідження підстав їх виникнення, способів здійснення, припинення та захисту у випадку порушення, невизнання чи оспорювання тощо.

План лекційного заняття до теми «Усиновлення з іноземним елементом» розроблені з урахуванням елементів професійної спрямованості навчання здобувачів вищої юридичної освіти, що сприяє їх орієнтації як на практичну, так і на теоретичну діяльність після завершення отримання освіти.

Після завершення вивчення теми «Усиновлення з іноземним елементом» здобувач вищої юридичної освіти зобов'язаний:

Орієнтуватися в сфері загальних положень колізійного регулювання усиновлення, ускладненого іноземним елементом.

Набути знань в сфері застосування закону щодо осіб, що мають право на усиновлення, ускладненого іноземним елементом.

Набути знань в сфері колізійних питань щодо права особи бути усиновленою.

Знати засади колізійних питань щодо правових наслідків усиновлення або його припинення.

Питання до практичного заняття

Загальні положення колізійного регулювання усиновлення, ускладненого іноземним елементом.

Особи, що мають право на усиновлення, ускладненого іноземним елементом.

Колізійні питання щодо права особи бути усиновленою.

Колізійні питання щодо правових наслідків усиновлення або його припинення.

Завдання для самостійної роботи

Дослідити судову практику щодо усиновлення, ускладненого іноземним елементом, в Україні.

Підготувати фабулу справи щодо усиновлення іноземцями дітей-громадян України.

Теми рефератів

Усиновлення, ускладнене іноземним елементом, в умовах воєнної агресії РФ в Україні.

Література:

Міжнародне право та євроінтеграційні перспективи України: сучасні виклики : колективна монографія / Х.Н. Бехруз, М.Р. Аракелян, С.С. Андрейченко та ін. Одеса: Фенікс, 2023. 436 с.

Чернега В. М. Сімейне (національне, міжнародне, порівняльне) право: підручник. Київ : Ліра-К, 2023. 370 с.

Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Міжнародне приватне право : підручник. Вид. 8-ме, переобл. і допов. Київ: Алерта, 2021. 524 с.

Міжнародне приватне право : підручник / Є. М. Білоусов, І. М. Жуков, В. В. Комаров, І. В. Яковюк та ін.; за заг. ред. Є. М. Білоусова, І. В. Яковюка. Харків : Право, 2021. 408 с.

Визнання та виконання рішень іноземних судів та міжнародних комерційних арбітражів: підручник / за заг. ред. проф. В. В. Комарова. Харків: Право, 2020. 668 с.

Діковська І.А. Міжнародне спадкування у ЄС та Україні: напрями адаптації права України до права ЄС : монографія. Київ: Алерта, 2020. 304 с.

Кухарєв О. Є. Спадкове право України : підручник. Київ : Алерта, 2020. 362 с.

Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Практикум з міжнародного приватного права та міжнародного цивільного процесу. Київ: Алерта, 2020. 226 с.

Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Довідник з міжнародного приватного права та міжнародного цивільного процесу. К.: Алерта, 2019. 234 с.

ТЕМА 5. Загальні положення про спадкування, ускладнене іноземним елементом

Лекційний курс

Загальні положення колізійного регулювання спадкування, ускладненого іноземним елементом. Спадкування за заповітом, ускладнене іноземним елементом. Спадкування за законом, ускладнене іноземним елементом. Здійснення права на спадкування та оформлення спадкових прав з іноземним елементом.

Вступ до теми

При вивченні цієї теми основною метою є визначення специфіки спадкування, ускладнене іноземним елементом. А також — дослідження підстав його виникнення, способів здійснення та захисту у випадку порушення, невизнання чи оспорювання тощо.

План лекційного заняття до теми «Загальні положення про спадкування, ускладнене іноземним елементом» розроблена з урахуванням елементів професійної спрямованості навчання здобувачів вищої юридичної освіти, що сприяє їх орієнтації як на практичну, так і на теоретичну діяльність після завершення отримання освіти.

Після завершення вивчення теми «Загальні положення про спадкування, ускладнене іноземним елементом» здобувач вищої юридичної освіти зобов'язаний:

Розуміти основи колізійного регулювання спадкування, ускладненого іноземним елементом.

Вміти орієнтуватися в сфері спадкування за заповітом, ускладненого іноземним елементом.

Набути знань щодо спадкування за законом, ускладненого іноземним елементом.

Знати особливості здійснення права на спадкування та оформлення спадкових прав з іноземним елементом.

Питання до практичного заняття

Загальні положення колізійного регулювання спадкування, ускладненого іноземним елементом.

Спадкування за заповітом, ускладнене іноземним елементом.

Спадкування за законом, ускладнене іноземним елементом.

Здійснення права на спадкування та оформлення спадкових прав з іноземним елементом.

Завдання для самостійної роботи

Дослідити судову практику щодо колізійного регулювання спадкування за заповітом у міжнародному приватному праві.

Підготувати фабулу справи щодо спадкування, ускладненого іноземним елементом.

Теми рефератів

Зобов'язання в спадковому праві, ускладненому іноземним елементом.

Договірні відносини України з іншими державами в сфері спадкування.

Література:

Міжнародне право та євроінтеграційні перспективи України: сучасні виклики : колективна монографія / Х.Н. Бехруз, М.Р. Аракелян, С.С. Андрейченко та ін. Одеса: Фенікс, 2023. 436 с.

Чернега В. М. Сімейне (національне, міжнародне, порівняльне) право: підручник. Київ : Ліра-К, 2023. 370 с.

Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Міжнародне приватне право : підручник. Вид. 8-ме, переобл. і допов. Київ: Алерта, 2021. 524 с.

Міжнародне приватне право : підручник / Є. М. Білоусов, І. М. Жуков, В. В. Комаров, І. В. Яковюк та ін.; за заг. ред. Є. М. Білоусова, І. В. Яковюка. Харків : Право, 2021. 408 с.

Визнання та виконання рішень іноземних судів та міжнародних комерційних арбітражів: підручник / за заг. ред. проф. В. В. Комарова. Харків: Право, 2020. 668 с.

Діковська І.А. Міжнародне спадкування у ЄС та Україні: напрями адаптації права України до права ЄС : монографія. Київ: Алерта, 2020. 304 с.

Кухарев О. Є. Спадкове право України : підручник. Київ : Алерта, 2020. 362 с.

Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Практикум з міжнародного приватного права та міжнародного цивільного процесу. Київ: Алерта, 2020. 226 с.

Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Довідник з міжнародного приватного права та міжнародного цивільного процесу. К.: Алерта, 2019. 234 с.

Цибульська О.Ю. Стандарти Європейського Союзу (DCFR) в сфері регулювання недоговірних зобов'язань та проблеми гармонізації в спадковому праві. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. №74. Частина 2. 2022. С. 177 - 180. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/273520/268904>. (дата звернення: 05.06.2023).

Цибульська О.Ю. Проблеми правового регулювання недоговірних зобов'язань у спадковому праві України за стандартами ЄС. *Рекодифікація цивільного законодавства і системи права України в контексті євроінтеграційних процесів*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 8-9 листопада 2019 р./ Одеса, 2019. С. 226 – 230.

Цибульська О.Ю. Маньковський В. В. Актуалізація дослідження взаємодії сучасного спадкового права України, Польщі та Литви. *Правове життя сучасної України: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.*, м. Одеса, 15 трав. 2020 р./ Одеса, 2020. Т.3. С. 447-449.

Цибульська О.Ю. Загальні аспекти міжнародного захисту та охорони прав людини в контексті права на спадкування за заповітом в Україні. *Права людини – пріоритет сучасної держави: матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції*, 10 грудня 2020 р. / Одеса, 2020. С. 113-115.

Цибульська О.Ю. Міжнародне спадкове право: актуальний вектор дослідження. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права): матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.*, м. Одеса, 17 червня 2022 р. / Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 1. С. 447 - 449.

Цибульська О.Ю. Недоговірні конструкції в спадковому праві окремих країн Європейського Союзу. *Права людини в період збройних конфліктів: 36. матеріалів міжнародної науково-практичної конференції, присвяч. 25-річчю Національного університету «Одеська юридична академія», м. Одеса, 18 листопада 2022 р. /Електронний ресурс/ Нац. ун-ту «Одеська юридична академія»; каф. міжнародного та європейського права НУ «ОЮА» : у 2 т. Одеса, 2022. С. 298 - 301.*

Цибульська О. Ю. Jus romanum & стандарти ЄС: на прикладі «Zapis» в спадковому праві Польщі. *Трансформація правових систем в умовах збройних конфліктів* : матер. круглого столу, м. Одеса, 10 лютого, 2023 р. / НУ «ОЮА», кафедра міжнародного та європейського права. Одеса : НУ «ОЮА», кафедра міжнародного та європейського права, 2023. С. 35-37.

Tsybulska, O. Influence of Roman private law on the basic principles of singular succession in the inheritance law of Ukraine, Poland and Lithuania. *Amazonia Investiga*. Num. 20. 2019. P.144 – 154.

Tsybulska, O. Res judicata in civil, economic and criminal proceedings in Ukraine. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. Num. X 3(41). 2019. P. 753 – 761.

Tsybulska, O. The Concept of Non-contractual Obligations in Inheritance Law: International Legal Experience. *Amazonia Investiga*. Vol. 10/ Issue: 45. Oct. 2021. P. 221 – 229.

Tsybulska, O., Prytuliak, V., Shcherbak, S., Verba, O. & Kozhevnikova, A. Digitalization of the ECtHR Activities in Inheritance Cases and in Compulsory Enforcement of Jurisdictional Decisions: International-Legal Aspect. *Amazonia Investiga*. Vol 11, N 58. 2022. P. 168 - 176.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

Колізійні питання права на шлюб в міжнародному приватному праві.

Форма укладення шлюбу, ускладненого іноземним елементом, в Україні.

Порядок укладення шлюбу, ускладненого іноземним елементом, в Україні.

Укладення шлюбу в консульській установі.

Укладення шлюбу в дипломатичному представництві.

Дійсність шлюбу, укладеного за межами України.

Правозахисна діяльність в сфері колізійного регулювання укладання шлюбу в міжнародному приватному праві.

Колізійні питання припинення шлюбу в міжнародному приватному праві.

Правозахисна діяльність в сфері колізійного регулювання розірвання шлюбу в міжнародному приватному праві.

Колізійні питання щодо визнання шлюбу недійсним.

Судова практика щодо визнання шлюбу, ускладненого іноземним елементом, недійсним в Україні.

Судова практика щодо визнання шлюбу, ускладненого іноземним елементом, недійсним в Україні.

Колізійні питання правових наслідків шлюбу.

Форма вибору права для правових наслідків шлюбу.

Майнові відносини подружжя, ускладнені іноземним елементом.

Спільний особистий закон подружжя.

Колізійні питання шлюбного договору.

Правозахисна діяльність в сфері майнових відносин подружжя в міжнародному приватному праві.

Загальні положення про право, що застосовується до зобов'язань щодо утримання.

Колізійні питання зобов'язання щодо утримання, які виникають у зв'язку з укладенням шлюбу.

Колізійні питання зобов'язання щодо утримання, які виникають у зв'язку з розірванням шлюбу.

Колізійні питання зобов'язання щодо утримання, які виникають у зв'язку з недійсністю шлюбу,

Колізійні питання зобов'язання щодо утримання, які виникають у зв'язку з проживанням однією сім'єю жінки та чоловіка без реєстрації шлюбу.

Вибір права за згодою сторін зобов'язання щодо утримання.

Судова практика щодо поділу майна подружжя, ускладненого іноземним елементом, в Україні.

Судова практика щодо зобов'язання по утриманню, яке виникло у зв'язку з розірванням шлюбу, ускладненого іноземним елементом, в Україні.

Договірні відносини України щодо колізійних питань в сфері шлюбного договору.

Колізійні питання встановлення та оскарження батьківства.

Права та обов'язки батьків і дітей, ускладнені іноземним елементом.

Цивільно-правові аспекти міжнародного викрадання дітей в Україні.

Загальні положення про право, що застосовується до зобов'язань щодо утримання батьків та дітей, ускладнених іноземним елементом.

Колізійні питання зобов'язань щодо утримання між батьками і дітьми.

Колізійні питання зобов'язань щодо утримання дітей іншими особами.

Вибір права за згодою сторін зобов'язання щодо утримання.

Правозахисна діяльність в сфері стягнення аліментів з осіб, що виїжджають за кордон на постійне місце проживання.

Судова практика щодо стягнення заборгованості по сплаті аліментів на дитину з одного з батьків, що є іноземцем.

Стандарти міжнародно-правової охорони прав дитини на утримання в Україні.

Загальні положення колізійного регулювання усиновлення, ускладненого іноземним елементом.

Законодавство України в галузі усиновлення дітей-громадян України іноземцями.

Особи, що мають право на усиновлення, ускладненого іноземним елементом.

Колізійні питання щодо права особи бути усиновленою.

Колізійні питання щодо правових наслідків усиновлення.

Колізійні питання щодо правових наслідків припинення усиновлення.

Правозахисна діяльність в сфері колізійних питань міжнародного усиновлення та його наслідків.

Судова практика щодо усиновлення, ускладненого іноземним елементом, в Україні.

Судова практика щодо усиновлення іноземцями дітей-громадян України.

Усиновлення, ускладнене іноземним елементом, в умовах воєнної агресії РФ в Україні.

Загальні положення колізійного регулювання спадкування, ускладненого іноземним елементом.

Спадкові права іноземців в Україні.

Спадкові права українських громадян за кордоном.

Спадкування за заповітом, ускладнене іноземним елементом.

Спадкування за законом, ускладнене іноземним елементом.

Здійснення права на спадкування з іноземним елементом.

Оформлення спадкових прав з іноземним елементом.

Правозахисна діяльність в сфері колізійних норм спадкового права.

Судова практика щодо колізійного регулювання спадкування за заповітом у міжнародному приватному праві.

Судова практика щодо колізійного регулювання спадкування за законом у міжнародному приватному праві.

Договірні відносини України з іншими державами в сфері спадкування за заповітом.

Договірні відносини України з іншими державами в сфері спадкування за законом.

Принципи DCFR та спадкове право України.

ДОДАТОК

Міжнародні договори України про правову допомогу в міжнародному приватному праві

Договір між Україною і Естонською Республікою про правову допомогу та правові відносини у цивільних та кримінальних справах від 15.02.1995 р. : станом на 22.11.1995. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/233_659#Text. (дата звернення: 05.06.2023).

Договір між Україною і Китайською Народною Республікою про правову допомогу у цивільних та кримінальних справах від 31.10.1992 р. : станом на 20.12.1993. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/156_014. (дата звернення: 05.06.2023).

Договір між Україною і Латвійською Республікою про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних, трудових та кримінальних справах від 23.05.1995 р. : станом на 12.07.1996. URL :https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/428_627#Text. (дата звернення: 05.06.2023).

Договір між Україною і Литовською Республікою про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах від 07.07.1993 р. : станом на 20.11.1994 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440_002#Text. (дата звернення: 05.06.2023).

Договір між Україною і Монголією про правову допомогу у цивільних та кримінальних справах від 27.06.1995 р. : станом на 01.08.2002. URL : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/496_001. (дата звернення: 05.06.2023).

Договір між Україною і Республікою Грузія про правову допомогу та правові відносини у цивільних та кримінальних справах від 09.01.1995 р.: станом на 22.11.1995 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/268_542#Text. (дата

звернення: 05.06.2023).

Договір між Україною і Республікою Молдова про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах від 13.12.1993 р. : станом на 10.11.1994 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/498_604#Text. (дата звернення: 05.06.2023).

Договір між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах від 24.05.1993 р. : станом на 10.01.2011. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/616_174. (дата звернення: 05.06.2023).

Договір між Україною і Республікою Узбекистан про правову допомогу і правові відносини у цивільних і сімейних справах від 19.02.1998 р. : станом на 05.11.1998. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/860_013#Text. (дата звернення: 05.06.2023).

Договір між Україною і Чеською Республікою про правову допомогу і правові відносини у цивільних справах від 28.05.2001 р. : станом на 15.12.2008. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/792_600. (дата звернення: 05.06.2023).

Договір між Україною та Ісламською Республікою Іран про правові відносини та правову допомогу у цивільних і кримінальних справах від 11.05.2004 р. : станом на 07.09.2005. URL : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/364_027. (дата звернення: 05.06.2023).

Договір між Україною та Корейською Народно-Демократичною Республікою про правову допомогу в цивільних та кримінальних справах від 13.10.2003 р. : станом на 04.06.2004. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/408_012. (дата звернення: 05.06.2023).

Договір між Україною та Об'єднаними Арабськими Еміратами про взаємну правову допомогу у цивільних та комерційних справах від 26.11.2012 р. : станом на 19.06.2013 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/784_008#Text. (дата звернення: 05.06.2023).

Договір між Україною та Республікою Болгарія про правову допомогу в цивільних справах від 21.05.2004 р. : станом на 22.09.2005. URL : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/100_056. (дата звернення: 05.06.2023).

Договір між Україною та Республікою Індія про взаємну правову допомогу у цивільних і господарських справах від 10.12.2012 р. : станом на 05.11.2013. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/356_026. (дата звернення: 05.06.2023).

Договір між Україною та Республікою Македонія про правову допомогу в цивільних справах від 10.04.2000 р. : станом на 02.11.2000. URL : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/807_010. (дата звернення: 05.06.2023).

Договір між Україною та Сирійською Арабською Республікою про правові відносини і взаємну правову допомогу в цивільних і кримінальних справах від 09.10.2008 р. : станом на 18.11.2009. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/760_023. (дата звернення: 05.06.2023).

Договір між Україною та Соціалістичною Республікою В'єтнам про правову допомогу і правові відносини у цивільних та кримінальних справах від 06.04.2000 р. : станом на 02.11.2000. URL : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/704_050. (дата звернення: 05.06.2023).

Договір між Україною та Угорською Республікою про правову допомогу в цивільних справах від 02.08.2001 р. : станом на 10.01.2002. URL : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/348_026. (дата звернення: 05.06.2023).

Угода між Україною та Великою Соціалістичною Народною Лівійською

Арабською Джамагірією про правову допомогу в цивільних і кримінальних справах від 08.04.2008 р. : станом на 10.06.2009. URL : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/434_029. (дата звернення: 05.06.2023).

Угода між Україною та Грецькою Республікою про правову допомогу в цивільних справах від 02.07.2002 р. : станом на 22.11.2002. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/300_013. (дата звернення: 05.06.2023).

Угода між Україною та Республікою Кіпр про правову допомогу в цивільних справах від 06.09.2004 р. : станом на 22.09.2005. URL : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/196_008. (дата звернення: 05.06.2023).

Угода між Україною та Турецькою Республікою про правову допомогу та співробітництво у цивільних справах від 23.11.2000 р. : станом на 05.07.2001. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/792_600. (дата звернення: 05.06.2023).

Угода про співробітництво між Міністерством юстиції України та Міністерством юстиції Республіки Польща на виконання пункту 3 статті 3 Договору між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних та кримінальних справах від 10.01.2011 р. : станом на 10.01.2011. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_152#Text. (дата звернення: 05.06.2023).

Угода про співробітництво між Міністерством юстиції України та Міністерством юстиції Республіки Польща про застосування двомовних бланків клопотань про надання правової допомоги у цивільних справах від 10.01.2011 р. : станом на 10.01.2011 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_152#Text. (дата звернення: 05.06.2023).

Угода про співробітництво між Україною та Європейською організацією з питань юстиції від 27.06.2016 р. : станом на 08.02.2017. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_024-16#Text. (дата звернення: 05.06.2023).

Інші нормативно-правові акти:

Угода про співробітництво між Україною та Європейською організацією з питань юстиції: Міжнародний документ від 27.06.2016 р. : станом на 08.02.2017. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_024-16#Text. (дата звернення: 05.06.2023).

Європейська конвенція про громадянство: Міжнародний документ від 06.11.1997 р.: станом на 27.05.2009. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_004#Text. (дата звернення: 05.06.2023).

Конвенція про права дитини: Міжнародний документ від 20.11.1989 р. : станом на 20.11.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text. (дата звернення: 05.06.2023).

Конвенція про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей: Міжнародний документ від 25.10.1980 р. : станом на 29.04.2011. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_188#Text. (дата звернення: 05.06.2023).

Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР.: станом на 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>. (дата звернення: 05.06.2023).

Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-вІ: станом на 03.08.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>. (дата звернення: 03.08.2023).

Про біженців: Закон України від 21.06.2001р. № 3671-вІ: станом на 03.08.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>. (дата звернення: 03.08.2023).

Про імміграцію: Закон України від 07.06.2001р. № 2491-ІІІ: станом на 05.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2491-14#Text>. (дата звернення:

05.06.2023).

Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004р. № 1906-Iv: станом на 15.03.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>. (дата звернення: 05.06.2023).

Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005р. № 2709-Iv: станом на 23.12.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>. (дата звернення: 05.06.2023).

Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 04.02.1994р. №3773-vI: станом на 28.06.2023. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text>. (дата звернення: 30.06.2023).

Сімейний кодекс України: Закон України від р. №: 2947-III станом на 19.02.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14/ed20220219#Text> (дата звернення: 30.06.2023).

Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV: станом на 10.06.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>. (дата звернення: 30.06.2023).

Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004р. №1618-IV: станом на 18.06.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 30.06.2023).

Навчальне видання

Цибульська О.Ю.

Міжнародне сімейне та спадкове право

методичний посібник для магістрів спеціальності 293 «Міжнародне право»

За редакцією Бехруза Х.Н.

Підписано до публікації 17.12.2023 р.
Електронне видання. Зам. №2/12-17.

ФОП Кошовий Б.-П.О.
Львівська обл. м. Винники, вул. Руська, 3
Ел. пошта: publisher@pbpk.com.ua. Тел. 093-485-45-95
Свідоцтво ДК №7657 від 05.09.2022 р.